
Бидструп

Bidstrup

76 U
Bi—115

Sudarytojas J. B u l o t a
Redaktorius J. S a d a u n y k a s
Dailininkas V. J u c y s

Panaudota literatūra:
1. Herlufas Bidstrupas. Piešiniai 4 t. Rusų k. M. „Iskusstvo", 1969 ir 1970 m. m.
2. Bidstrupas juokiasi, Bidstrupas išjuokia. Ryga, 1963 m.
3. Danijos Komunistų partijos laikraščio „Land og folk" 1971 m. rugpiūčio mėn. numeriai.

HERLUFAS BIDSTRUPAS

LTSR ŽURNALISTŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

VILNIUS 1974 m.

Piešiu nuo pat vaikystės. Jei tik kur nutverdavau pieštuką ar gabaliuką kreidos, tuoj puldavau piešti. Piešti mėgsta daugelis vaikų, bet mane, matyt, traukė labiau už kitus. Mano tėvas — dažytojas ir dailininkas dekoratorius — laisvalaikiu atsidėdavo tapybai. Jis buvo mano pirmasis kritikas ir mokytojas, kaip tik jis plėtė mano akiratį, pasakodamas apie šalis, kuriose jam teko pabuvoti jaunystėje. Tapęs dažytoju, tėvas dar prieš pirmąjį pasaulinį karą, kaip ir daugelis to meto amatininkų, išvyko iš Danijos ir pelnėsi duoną, keliaudamas iš vienos vietos į kitą. Taip jis praklajojo dvylika metų, buvo pasiekęs net Palestiną ir Egiptą. Grįždamas į tėvynę, įstrigo Berlyne, ir ten sutiko mano būsimą motiną. Berlyne aš ir gimiau.

Man buvo dveji metai, kai įsiliepsnojo pirmasis pasaulinis karas. Nė nenutuokiau, kad egzistuoja įvairios tautos ir kad mano tėvui nereikės kariauti, nes jis danas. Tačiau buvau girdėjęs, kad žmonių su fiziniais trūkumais į kariuomenę neima, ir, kai kitų vaikų motinos klausdavo manęs: „Na, vaikeli, tavo tėvas irgi kareivis?" — didžiausiam motinos nustebimui atsakydavau: „Ne, mano tėvas kuprotas!".

Padėtis Vokietijoje buvo sunki. Pamenu, kaip mes badavom. Dar ir dabar, užuodęs kaliaropių sriubos kvapą, imu žiaukčioti. Geroką laiko gabalą nieko kito ir nematėme, kaip kaliaropes. Negana to, įtarę šnipinėjimu, suėmė tėvą. Išėjęs iš kalėjimo, nutarė grįžti į tėvynę, ir mes persikėlėme į Daniją.

Danijoje badauti nereikėjo, bet baisiausia trūko butų. Pastogę gavome tik po keleto metų. Po to įsisiautėjo „ispanka", ir vos nelikau našlaitis. Taigi gyvenimas nelepino, ir didžiausia mano paguoda buvo pabėgti į vaizduotės pasaulį. Pieštukas padėdavo pamiršti visas negandas.

Kaip ir visų vaikų piešiniai, mano namukai, žmonės, arkliai nejučiomis keldavo šypseną. Pamenu, kaip supykau ant dėdės, kuris, žiūrėdamas mano kūrybos vaisius, nesiliovė kvatojęs, o juk aš plūkiausi prie jų nė kiek ne mažiau, negu prityręs dailininkas prie madonos paveikslo. Tada turėjau penkerius metus ir ilgai sukau galvą, kodėl kiti tuos piešinius mato ne taip, kaip aš, ką jie ten įžiūri. Pamažu ėmiau suprasti, kas darydavo komišką įspūdį, ir dažnai, jau visiškai sąmoningai, piešdavau taip, kad būtų juokinga. Netrukau įsitikinti, kad juokas — mano bičiulis, ir likau tuo patenkintas. Lankydamas mokyklą, dar labiau išugdžiau šį savo palinkimą ir kartais prajuokindavau mokinius ir mokytojus, brūkštelėjęs kokį nors eskizą didelėje klasės lentoje. Piešdamas mokslo draugų ir mokytojų portretus, supratau, ką gali vykusi karikatūra. Vėliau šis vaikystėje įgytas patyrimas pravertė, piešiant politines karikatūras.

Karikatūra paprastai perdeda, taip į ją dažniausiai ir žiūrima. Aš niekada neiškraipiau tikrovės, bet, norėdamas perdėti, griebiuosiu karikatūros. Žiūrovui ji turi padaryti tokį pat stiprų įspūdį, kokį vaizduojamasis padarė tam, kuris piešia. Žinoma, kad ant balto lygaus popieriaus juodais štrichais nupieštas daiktas, be to, dar ir gerokai mažesnis, nepaveiks taip stipriai, kaip tikrovėje. Vadinasi, kas prarasta, reikia atgauti kitais būdais.

Politinio priešininko karikatūra geriausiai nusiseka tada, kai ji parodo ne tik asmenį, bet ir jo vykdomą politiką. Svarbiausias smūgis juk ir skirtas politikai, o ne politikui. Pavyzdžiui, kai pieši žymų buržuazijos arba dažniausiai socialdemokratų politinį veikėją patenkintą savimi, apkūnų, atstumiantį, tai karikatūra parodys ne tik portretuojamąjį, bet ir politiką, kuri suteikė jam galimybę nutukti rinkėjų sąskaita. Ir atvirkščiai: jeigu koks politinis veikėjas sulysęs, tai jo karikatūra gali puikiausiai patvirtinti, kad jo politika darbo žmones skurdina ir alina. Negana to, karikatūristui nevalia pamiršti, kad atvaizdas į originalą turi būti panašesnis, negu fotografija.

Piešti karikatūrą nelengva. Čia nepadės nei liniuotė, nei kampainis, ir veikiausiai todėl daugelį dailininko nesėkmių dažniausiai mėginama pateisinti taip: „Juk čia — tik karikatūra, ji ir neturi būti panaši į origi-

nalą". Bet jei karikatūra nepavyko, kitaip tariant, jeigu strėlė nekliudo taikinio, tai jau ne karikatūra.

Mokyklą lankiau dešimt metų, puikiai išlaikiau baigiamuosius egzaminus ir supratau, kad būsiu dailininkas. Pamažu ėmiau piešti aliejiniais dažais. Jau paskutinėse vidurinės mokyklos klasėse vakarais lankiau dailės mokyklą, mokiausi ten geometrijos, projekcijos, perspektyvos dėsnių, anglimi piešiau gipsinius biustus. Tokio pasiruošimo reikėjo, stojant į Dailės akademiją.

Karališkojoje dailės akademijoje, į kurią man pasisekė įstoti, ketverius metus kamavausi prie tapybos problemų, o vakarais anglimi piešdavau pozuotojus. Jie mažai teprimindavo gyvas būtybes. Negaliu pakęsti žmogaus, kuris dienų dienas, valandų valandas stypso kaip mumija. Todėl laisvalaikiu piešiau judančius žmones. Kišenėje visuomet turėdavau bloknotėlį ir jame fiksuodavau viską, kas per dieną pakliūdavo į akis. Dariau žmonių eskizus gatvėje, tramvajuje ir kitur.

Man bestudijuojant akademijoje, politinė padėtis pasaulyje labai paaštrėjo. Reichstago padegimas Berlyne, Hitlerio atėjimas į valdžią, didvyriška Dimitrovo kova su budeliais fašistais Leipcigo procese — visa tai negalėjo nedominti netgi mūsų, gyvenančių tokiais nuo tikrovės atsijusiais dalykais, kaip spalvų derinimas keturkampėje drobėje. Nors dailės problemos mums atrodė esančios pačios svarbiausios, gyvai svarstėme pasaulinius įvykius.

Tuo metu Danijoje atsirado didelių abstraktaus meno šalininkų. Tiesa, jų buvo ne tiek daug. Keletas mano bičiulių tapo abstrakcionizmo pionieriais mūsų šalyje. Jie metė „revoliucinį" polėkį varžiusią akademiją, ketindami buržuazinę kultūrą pakirsti „nauju menu". Tokie manė, kad, norint sukurti Danijoje socializmą, reikia pulti buržuaziją kaip tik iš šitos pusės. Vėliau daugelis šių žmonių tapo žymiais dailininkais. Dabar juos labai vertina kaip tik ta pati buržuazija, prieš kurią kadaise šiaušėsi ir kuri įnirtingai puolė abstrakcionistus.

Šitaip buržuazinę kultūrą „surevoliucinti" pavyko, bet Danija nuo to nė per nago juodymą nepriartėjo prie socializmo.

Iš savo dramblio kaulo bokšto abstrakcionistai šaiposi iš bužuazijos, kuri dabar jau nebe niršta, o priešingai — į jų kūrinius žvelgia su pagarba. Juk šis menas kapitalistinei visuomenei visai nepavojingas: iš jo galima netgi pasipelnyti. Dažnai jaunų dailininkų kūriniai supirkinėjami pusvelčiui (toks turtas neapmokestinamas), o jeigu dailininkas paskui išgarsėja, tai iš to galima susikrauti kapitalą. Kai buržujai ėmė pirkti abstrakcionistų paveikslus, jie buvo pasišovę pripažinti menu ką tik nori. Buržuazinė kritika liaupsina kiekvieną terlionę, ją vertina su profesine rimtimi.

Visai neketinu tvirtinti, kad eksperimentai kenkia. Jie naudingi ne tik pačiam menininkui, kuris šitaip ieško geriausiai mintį išreiškiančios formos. Eksperimentas taip pat gali paskatinti atnaujinti senus, banalius

vaizdavimo būdus, kurie suvienodėjo ir prarado poveikį. Tačiau svarbiausia, ar aiškiai išreikšta kūrinio idėja, menininko mintis. Bendraudami vienas su kitu, naudojamės kalba, nesvarbu kuria — rusų, anglų ar danų. Kai klausaisi rusų oratoriaus, nesuprasdamas kalbos, tai, žinoma, gali gėrėtis kalbos muzika, bet galiausiai įsigeisi sužinoti, kas gi buvo pasakyta, ir vertimas į kalbą, kurią supranti, patenkina tavo smalsumą.

Studijų laikas akademijoje baigėsi, ir atsidūriau gatvėje. Padėtis buvo apverktina. Ko griebtis toliau? Pirmiausia reikėjo surasti savo stilių. Juk aš gyvenau individualizmo amžiuje, kai kiekvienas dailininkas turėjo pasireikšti kaip ypatinga asmenybė. Prisipažinsiu, kad neilgam ir aš buvau susižavėjęs savo bičiulių abstrakcionistų lozungais. Išties, abstrakti tapyba teikia galimybių surasti išraiškos būdą, kuris nebūtų panašus nė į jokį kitą, be to, ir laiko tam reikia visai nedaug. Kuriam galui plėšytis, vaizduojant tikrovę, jei fotoaparatas tą patį gali padaryti per 1/25 dalį sekundės ir dar kur kas tiksliau? Tikrovė — tai grandinės, trukdančios dailininkui abstrakcionistui ieškoti formos. Į nuobodžius panašumo reikalavimus numojęs ranka, jis gali spalvomis ir dažais sukurti „didį", „gryną" meno kūrinį. Mene užvis labiausia domino gyvas žmogus, ir abstraktūs lozungai viliojo tik todėl, kad realistinėmis priemonėmis neįstengiau išreikšti to, kas mane labiausiai jaudino: fašizmo grėsmės, naujo karo pavojaus.

Žinoma, buvo galima tapyti paveikslus, smerkiančius fašizmą, teigiančius taiką. Tačiau nežinomam dailininkui solidžios parodos buvo neprieinamos. Jeigu ir būtų pasisekę, tai kas tuos kūrinius ten būtų matęs — tie, kurie gali pirkti, ir tie, kurie tikrai domisi menu ir lanko visas parodas. O dauguma danų parodų nelankė, nes jose metų metais būdavo demonstruojami meninių eksperimentų vaisiai.

Kartą vakare kaip visuomet sėdėjau prie radijo imtuvo ir klausiausi vienos isteriškų Hitlerio kalbų. Televizijos dar nebuvo, bet aš taip aiškiai įsivaizdavau oratorių, kad ėmiau jį piešti. Išėjo kelios Hitlerio karikatūros — tai buvo mano pirmoji piešinių serija. Man pasisekė ją įdėti antifašistiniame žurnale „Kulturkampen". Po piešiniais buvo išspausdintos citatos iš Hitlerio kalbų, o viršum jų — bendra antraštė: „Bidstrupo piešiniai. Adolfo Hitlerio tekstas". Paskui tame pačiame žurnale buvo išspausdinta daugelis kitų mano antifašistinių piešinių.

Studijų metai prabėgo. Nebegalėjau toliau gyventi iš tėvų kišenės. Kartkartėmis pasitaikydavo atsitiktinio uždarbio. Kelerius metus aš, kaip dailininkas, dalyvavau visose dviračių lenktynėse Kopenhagos žiemos treke. Ant nedidelės 10×10 cm dydžio plokštelės piešiau reklamas, kurios čia pat būdavo projektuojamos 7×7 m ekrane. Per pertraukas dariau užrašus, kurie informavo apie lenktynininkų poziciją, taškus, kiek ratų laimėjo ar pralaimėjo. Šiuos duomenis telefonu pranešinėjo iki isterikos susinervinę lenktynių vadovai. Po šešių dienų lenktynių būdavau nusi-

kamavęs ne mažiau už dviratininkus. Tačiau patį keisčiausią darbą teko dirbti viename Kopenhagos reviu. Per dešimt minučių reikėdavo nupiešti dešimt žinomų Kopenhagos piliečių karikatūrų ant šokėjų nuogų nugarų, kol jos persirengdavo sekančiam numeriui. Šokdamos merginos atsukdavo išmargintas nugaras žiūrovams, kurie galėdavo mėgautis, kaip atgyja mano karikatūros, kaip jos daro grimasas, judant šokėjų nugaroms ir mentėms. Tokia „tapyba" verčiausi kas vakarą kiaurus du mėnesius.

Po pirmųjų bandymų „Kulturkampene" panorau dirbti dailininku laikraštyje, nes šitaip galėjau bendrauti su plačia publika. Už piešinius žurnale negaudavau nieko. Piešdamas komunistų laikraščiui, kurio tiražas buvo labai nedidelis, irgi negalėjau tikėtis honoraro. Neliko nieko kito, kaip pamėginti patekti į kurį nors stambų dienraštį. Laimė, piešiniai „Kulturkampene" sukėlė tokį didelį susidomėjimą, kad man pasiūlė kasdien spausdinti serijas — žinoma, politiškai neutralias — stambiausiame konservatyviosios buržuazijos laikraštyje „Berlinske-tidende". Sutikau ir nupiešiau septyniasdešimt piešinių. Juos priėmė, ir aš galėjau laikyti save laikraščio bendradarbiu, netgi tikėtis kada nors gauti pensiją. Bet netrukus gavau dar vieną pasiūlymą — vyriausybiniame organe, laikraštyje „Social-Demokraten" pavaduoti kelionėn išvykusį dailininką. Pasvarstęs pagaliau priėmiau laikraščio „Social-Demokraten" pasiūlymą. Nors socialdemokratu savęs nelaikiau, man vis dėlto patiko, kad šis laikraštis, skirtingai nuo konservatorių organo, tada laikėsi aiškios antifašistinės pozicijos, smerkė generolą Franką, kuris tuo metu pradėjo karą prieš Ispanijos liaudį.

Taigi šitaip pradėjau mokytis laikraščio dailininko darbo. Iš pradžių piešiau nedideles vinjetes ir teatro premjerų eskizus. Iliustravau noveles sekmadieniniuose laikraščio numeriuose. Paskui leido spausdinti ir satyrinius piešinius politinėmis temomis. Mano satyros objektai pirmiausia buvo, žinoma, generolas Frankas, Musolinis, Geringas ir Gebelsas. O štai Hitlerį piešti „Social-Demokratene" niekuomet neleido. Vokietijos ambasada uždraudė spausdinti piešinius, žeminančius „trečiojo reicho" vadovo orumą. Greitai uždraudė ir Geringo karikatūras. Norėdamas satyriškai papasakoti apie įvykius Vokietijoje, turėjau tenkintis vaizduodamas simbolišką „frau Vokietiją". Bet ir tas užkliuvo, nes pernelyg antipatiška buvo ta manoji „frau Vokietija". Jau tada supratau, kaip sunku pasakyti savo nuomonę suverenioje šalyje, kurioje egzistuoja „demokratinė žodžio laisvė".

Nepraėjus nė pusmečiui, keliuose sekmadieniniuose laikraščio numeriuose išspausdinau savo piešinius — pasakojimus be žodžių. Jie turėjo pasisekimą, skaitytojai pareikalavo, kad jų būtų kiekvieną sekmadienį. Kaip tik dėl šių serijų man pasiūlė pasilikti redakcijoje ir tada, kai grįžo nuolatinis dailininkas. Netrukus mano jumoristinius piešinius pradėjo

spausdinti kitų Skandinavijos šalių laikraščiai. Ėmė plaukti honorarai. Nusipirkau automobilį, namuką tėvams. Ko daugiau galėjau norėti!

Tačiau tarptautinėje padangėje telkėsi debesys, jų grėsmingi šešėliai temdė ir mažytę Daniją. Nesutikdamas pasipriešinimo, Hitleris užgrobė Saro baseiną, Austriją ir Čekoslovakiją. Apie Čekoslovakijos užgrobimą Danijos buržuazinė spauda paskelbė su antrašte: „Taika mūsų laikais". Laikraštis „Social-Demokraten" taip pat karštai pritarė Čemberleno politikai. Ta proga pirmą kartą nupiešiau seriją piešinių, turinčių dvejopą prasmę. Jie vadinosi „Užmokestis už taiką" ir iš pirmo žvilgsnio atrodė visiškai nekaltai. Tačiau akylesnis skaitytojas negalėjo nesugretinti nupieštų žmogučių ir to, kas dėjosi pasaulinėje arenoje — isteriškai rėkiantis berniukas (Hitleris), kuriam senelis (Čemberlenas) leidžia sudaužyti laikrodį (Čekoslovakiją).

Dar po metų fašistinė kariuomenė įsiveržė į Lenkiją, visur sėdama mirtį ir gaisrus. Atėjo eilė Danijai. Tiesą sakant, maniau, jog man reikia iš tėvynės bėgti, bet pasirodė, kad „viešpačių tauta" nedidelėje karalystėje elgėsi palyginti santūriai ir paskyrė Danijai produktų tiekėjos vaidmenį. Žinoma, bet kokie antifašistiniai pasisakymai buvo uždrausti, tačiau iš pažiūros gyvenimas tekėjo įprastine vaga.

Po to, kai hitlerinė Vokietija užpuolė Tarybų Sąjungą, Danijoje buvo uždrausta Komunistų partija, ir daugelį vadovaujančių partinių darbuotojų Danijos policija suėmė. Jumoristine, užmaskuota forma aš tolydžio mėginau parodyti nepasitenkinimą fašistine okupacija arba jos padariniais. Tam reikėjo didelio atsargumo, nes redakcija labai bijojo įžeisti okupacinę valdžią, su kuria visos „ak, tokios demokratinės" partijos stengėsi kuo geriausiai sugyventi.

Galiausiai užmezgęs ryšį su pogrindyje esančia Komunistų partija, pradėjau piešti jai, neslėpdamas savo nuomonės, bet, žinoma, nelegaliai. Nupiešiau keletą karikatūrų, išjuokdamas su okupantais bendradarbiavusius danus, su kuriais po karo reikėjo atsiskaityti. Šios karikatūros buvo spausdinamos masiniais tiražais, atvirukų pavidalu. Pinigai už jas ėjo į partijos fondą nelegaliam darbui.

Nors ir pakeičiau „braižą", paaiškėjo, kad iš karikatūrų pašto atvirukuose nesunku nustatyti jų autorių. Turėjau kuo greičiausiai pasitraukti į pogrindį. Kartu su žmona ir sūneliu iki okupacijos pabaigos pragyvenau nedideliame vasarnamyje prie Kopenhagos.

Nelegaliai bendradarbiaudamas su Komunistų partija, siuntinėjau piešinius ir į „Social-Demokratenę", norėdamas sudaryti įspūdį, kad vis dar ten dirbu, ir, žinoma, kad galėčiau pragyventi. Buvo nutarta, kad, kai Danija bus išvaduota, būsiu nuolatiniu komunistų laikraščio dailininku. Taigi pirmajame legaliame laikraščio „Land og folk" numeryje išėjo mano piešinys. Sekančiais metais mano karikatūros kasdien būdavo spausdina-

mos centrinio Danijos Komunistų partijos organo puslapiuose. Pagaliau dirbau laikraštyje, kur jaučiausi kaip namie.

Iš „Social-Demokrateno" išėjau ne tik politiniais, bet ir kūrybiniais sumetimais. Supratau, kad, jeigu man draus kalbėti tai, ką galvoju, ir juo labiau vers daryti visai ką kita, imsiu piešti vis blogiau ir blogiau.

Mano svarbiausias darbas pokario metais — politinės karikatūros laikraštyje „Land og folk". Labai daug priklauso ir nuo teksto. Jo neapgalvojęs, nė nepradedu piešti. Medžiagą karikatūroms imu iš laikraščių. Perskaitęs straipsnį, atmetu visa, kas nereikalinga, kaip sakoma, visą „vandenį", kol pasilieka tai, kas svarbiausia. Tada piešiu ir kuriu tekstą.

Nors „šaltojo karo" metais politinė satyra ir buvo mano pagrindinis darbas, ir nors dažnai jausdavausi esąs jumoristas, atliekantis „karinę prievolę", vis dėlto kiekvieną savaitę laikraščiui „Land og folk" duodavau jumoristinę piešinių seriją bendražmogiška tema. Tačiau ir tie piešiniai kartais turėdavo politinį atspalvį. Daugelis stebisi, kad dailininkas kuria ir politines satyras, ir šmaikščius jumoristinius piešinėlius. Jiems tai atrodo nesuderinami dalykai, tarsi manyje gyventų du žmonės. Bet aš vis dėlto esu vienas žmogus. Galimas daiktas, kad tas vienas susideda iš dviejų pusių. Manau, jos ir sudaro visumą. Negaliu tenkintis tik viena kuria, man neužtenka apsiriboti vien politinėmis problemomis: mėgstu pasišaipyti iš juokingų kasdienybės reiškinių. Neabejoju, kad tai būdinga ir kitiems.

Kontrastai — nesuderinami prieštaravimai ir skirtingi temperamentai — visada gera dingstis jumorui. Tie gyvenimo kontrastai gali išskelti kibirkštis, galinčias sukelti karą. Jumoristas irgi išskelia kibirkštis iš kontrastų, sukeldamas šypseną, kartais gal ir juoką, bet jokių būdu ne ašaras ir patrankų griaudėjimą.

Apskritai niekada negalėdavau suprasti, kodėl sukelti juoką laikoma žemesniu užsiėmimu, negu išspausti ašaras. Mano nuomone, ir juokdamiesi, ir verkdami žmonės išreiškia savo jausmus, ir juoką sukelti, kaip ir ašaras ištraukti, gali tos pačios rimtos problemos.

Herlufas Bidstrupas

Я рисую с тех пор, как помню себя. Если только в мои руки попадал карандаш или кусок мела, я тут же начинал рисовать. Многие дети любят рисовать, но меня, видимо, больше, чем других, поощряли к этому. Мой отец — маляр и художник-декоратор — в свободное время усердно занимался живописью. Он был моим первым критиком и учителем, именно он своими рассказами о странах, в которых побывал в молодости, способствовал расширению моего кругозора. Став маляром, отец еще до первой мировой войны, как и многие другие ремесленники того времени, уехал из Дании и жил своим ремеслом, кочуя с места на место. Так он пространствовал двенадцать лет, был даже в Палестине и Египте. Возвращаясь на родину, он застрял в Берлине, где встретил мою будущую мать. Там я родился. Мне было два года, когда вспыхнула первая мировая война. Я и представления не имел о том, что существуют различные народы и что моему отцу не надо идти на войну, так как он датчанин. Однако я слышал, что людей с физическими недостатками не берут в солдаты, и когда матери других детей спрашивали меня: «Ну как, дружок, твой отец тоже солдат?», то я к удивлению моей матери, отвечал: «Нет, мой отец горбатый!»

Положение в Германии стало невыносимым. Помню, как мы голодали. Запах супа из кольраби до сих пор вызывает у меня тошноту. В течение длительного времени мы только и ели, что кольраби. В довершение всего отца арестовали по подозрению в шпионаже. Выйдя из тюрьмы, он решил вернуться на родину, и мы перебрались в Данию.

В Дании еды было вдоволь, но зато царил жилищный кризис. Только через несколько лет нам удалось получить квартиру. Затем нагрянула «испанка», которая чуть не сделала меня сиротой. В этих нелегких условиях моим самым большим утешением было бегство в мир фантазии. Карандаш помогал мне забывать о житейских невзгодах.

Как и все детские рисунки, мои домики, люди, деревья, лошади невольно вызывали улыбку. Помню, как я обиделся на своего дядю, который расхохотался, просматривая мои «творения», а ведь я трудился над ними, наверное, не менее старательно, чем маститый ху-

дожник над созданием образа святой мадонны. Мне было тогда лет пять, и я долго размышлял над тем, почему мои рисунки воспринимаются другими совсем не так, как мне хотелось бы. Постепенно я стал понимать, что именно производило впечатление комичного, и часто, уже вполне сознательно, рисовал так, чтобы вызвать смех у зрителей. Вскоре я убедился в том, что смех мой союзник. В школьные годы я еще больше развил в себе эту способность и иногда развлекал учеников и преподавателей, делая наброски на большой классной доске. Рисуя портреты школьных товарищей и учителей, я понял разящую силу удачной карикатуры. Позже я использовал приобретенный в детстве опыт в своих политических карикатурах.

Карикатура означает преувеличение, чаще всего она понимается как искажение. Я, однако, никогда не искажал действительность, но часто пользуюсь карикатурой как способом преувеличения. Она должна создать у зрителя такое же сильное впечатление, какое изображаемый произвел на рисующего. Острота восприятия рисунка, сделанного черным штрихом на гладком листе белой бумаги, да еще в значительно уменьшенном виде, естественно, слабее впечатления от действительности, значит потерянное должно быть восполнено другим способом.

Карикатура на политического противника удается лучше всего тогда, когда она не только изображает данное лицо, но и раскрывает проводимую им политику. Главный удар наносишь ведь по политике, а не по политику. Когда, например, рисуешь ведущего буржуазного или чаще всего социал-демократического политического деятеля самодовольным, жирным, непривлекательным, то карикатура отразит не только портретные черты, но и политику, которая дала ему возможность разжиреть за счет избирателей. И наоборот, если иной политический деятель худ, то карикатура на него может быть убедительной иллюстрацией того, что его политика приводит к обнищанию и голоду трудящихся. При всем этом карикатуристу следует учитывать, что изображение должно походить на оригинал даже больше, чем фотография. Рисовать карикатуру трудно. Здесь не помогут ни линейка, ни треугольник, и, пожалуй, поэтому промахи художника многие зачастую объясняют так: «Это же всего-навсего карикатура, она не должна походить на оригинал». На самом деле, если карикатура не удалась, иными словами, если стрела не попала точно в цель, то это уже не карикатура.

После десяти лет, проведенных в школе, и после хорошо сданных выпускных экзаменов как-то само собой стало ясно, что я буду художником. Постепенно я начал писать масляными красками. Уже в последние школьные годы я по вечерам посещал художест-

венное училище, в котором изучал геометрию, законы проекции, перспективы, рисовал углем гипсовые бюсты. Все это явилось необходимой подготовкой к поступлению в Академию художеств.

В Королевской академии художеств, куда мне посчастливилось поступить, я четыре года подряд мучился над проблемами живописи, а по вечерам углем рисовал натурщиков. Эти живые модели мало походили на живые существа. Мне трудно сохранять интерес к человеку, который изо дня в день часами стоит не двигаясь, как мумия. Поэтому в свободное время я рисовал людей в движении. В моем кармане всегда был небольшой блокнот, и я заполнял его всем, что попадалось на глаза в течение дня, делал зарисовки людей на улице, в трамвае и т. д.

Время моих занятий в академии совпало с обострением политического положения в мире. Поджог рейхстага в Берлине, приход Гитлера к власти, героическая борьба Димитрова с фашистскими палачами на Лейпцигском процессе — все это не могло не интересовать даже нас, занимавшихся столь далекими от настоящей жизни делами, такими, как сочетание красок на четырехугольном куске холста. И хотя проблемы живописи казались нам самыми важными, мы живо обсуждали и международные события.

В тот период в Дании появились ретивые поборники абстрактного искусства. Правда, их было немного. Несколько моих товарищей стали пионерами абстракционизма в нашей стране. Они ушли из тормозившей их «революционный» порыв академии, намереваясь подорвать буржуазную культуру «новым искусством». По их мнению, для того, чтобы установить социализм в Дании, на буржуазию надо было наступать прежде всего с этой стороны. Впоследствии многие из них стали ведущими датскими художниками. Теперь их высоко ценит, в частности, та самая буржуазия, против которой они некогда так рьяно выступали и которая в свою очередь злобно нападала на абстрактную живопись.

В какой-то мере им действительно удалось «революционизировать» буржуазную культуру, но от этого Дания ни на йоту не приблизилась к социализму.

С вершины своей башни из слоновой кости абстракционисты и сейчас насмехаются над буржуазией, которая теперь рассматривает их творения с восторженым одобрением. Это и понятно. Ведь подобная живопись не представляет никакой угрозы капиталистическому обществу, наоборот, на ней даже можно подзаработать. Часто картины молодых художников скупаются по дешевке (такое имущество не облагается налогом), а если в будущем художник станет знаменитостью, то на его произведениях можно будет нажить ка-

Но тут же поступило еще одно предложение — замещать в правительственном органе, газете «Социал-Демократен», отправившегося в путешествие художника.

В конечном итоге я согласился на предложение газеты «Социал-Демократен». Хотя я совсем не считал себя социал-демократом, меня все же привлекло то, что эта газета в отличие от печатного органа консерваторов занимала тогда ясную антифашистскую позицию, направленную, в частности, против генерала Франко, развязавшего в то время войну против испанского народа.

Таким образом, я начал осваивать специальность газетного художника. Вначале я рисовал небольшие виньетки и делал зарисовки театральных премьер. Затем мне разрешили помещать и сатирические рисунки на политические темы. Объектами моей сатиры были, конечно в первую очередь, генерал Франко, Муссолини, Геринг и Геббельс. Что касается Гитлера, то рисовать его в «Социал-Демократен» мне никогда не позволяли. Германское посольство наложило запрет на подобные рисунки, умалявшие достоинство главы «третьего рейха». Вскоре запретили карикатуры и на Геринга. Чтобы иметь возможность выступать с сатирическими рисунками по поводу событий в Германии, мне приходилось довольствоваться изображением символической «фрау Германии». Но был заявлен протест, поскольку «госпожа Германия» изображалась мною слишком несимпатичной. Тогда уже я понял, что трудно высказывать свое мнение в суверенной стране, в которой существует «демократическая свобода слова».

Еще до истечения полугодового срока я поместил в нескольких воскресных номерах газеты рисунки-рассказы без слов. Они имели успех. Читатели потребовали, чтобы их публиковали каждое воскр сенье. Благодаря этим сериям меня попросили остаться в газете и после того, как вернулся постоянный художник Вскоре мои юмористические рисунки стали печатать газеты других Скандинавских стран. Потекли гонорары, и я смог купить себе автомашину и домик для родителей Итак, лично для меня все складывалось наилучшим образом. Но на международном горизонте сгущались тучи, их зловещие тени падали и на маленькую Данию. Не встречая сопротивления, Гитлер захватил Саар, Австрию и Чехословакию. Захват последней был преподнесен в буржуазной датской печати под заголовком «Мир в наше время». Газета «Социал-Демократен» также была восторженным сторонником политики Чемберлена. В связи с этим я впервые сделал серию рисунков с двойным смыслом. Серия была озаглавлена «Плата за мир» и на первый взгляд казалась совершенно безобидной. Однако внимательный читатель не мог не провести параллель между нарисованными человечками и тем, что

происходило на мировой арене,— истерически кричащий мальчик (Гитлер), которому старик (Чемберлен) разрешает разбить часы (Чехословакию).

Год спустя фашистские войска вторглись в Польшу, сея на своем пути смерть и пожары. Настал черед Дании. Собственно говоря, я считал, что мне следует бежать из страны, но оказалось, что «нация господ» в небольшом королевстве вела сравнительно умеренную политику, предназначив Дании роль своей продовольственной базы. Конечно, любые антифашистские выступления были запрещены, но внешне жизнь текла по-прежнему.

После нападения гитлеровской Германии на Советский Союз в Дании была запрещена Коммунистическая партия и многие из руководящих партийных работников были арестованы датской полицией. В юмористической, завуалированной форме я время от времени пытался отражать недовольство немецкой оккупацией и ее последствиями. Делать это приходилось с большой осторожностью, так как редакция очень опасалась, как бы не оскорбить оккупационные власти, с которыми все «ах, такие демократические» партии старались наилучшим образом наладить сотрудничество.

Установив в конце концов связь с находящейся в подполье Коммунистической партией, я начал рисовать для нее, ясно высказывая, конечно, нелегально, свое мнение. Я выполнил ряд карикатур на тех сотрудничавших с оккупантами датчан, с которыми следовало рассчитаться после войны. Эти карикатуры печатались массовыми тиражами в виде открыток. Вырученные от их продажи деньги поступали в фонд партии для ее нелегальной работы. Несмотря на то, что я изменил «почерк», оказалось, что по карикатурам на почтовых открытках нетрудно было определить их автора. Мне срочно пришлось уйти в подполье. Вместе с женой и маленьким сыном я прожил до конца оккупации в небольшом дачном домике под Копенгагеном.

Наряду с нелегальной работой для Коммунистической партии я посылал рисунки и в «Социал-Демократен», чтобы создать впечатление, что я все еще там работаю, и, конечно, для того, чтобы иметь заработок. Было решено, что после освобождения Дании я стану постоянным художником коммунистической газеты. И в первом же легальном номере газеты «Ланд ог фольк» появился мой рисунок. В последующие годы мои карикатуры ежедневно печатались на страницах центрального органа Коммунистической партии Дании. Наконец-то, я стал работать в газете, где чувствовал себя как дома.

Я ушел из «Социал-Демократен» не только по политическим, но и по творческим соображениям. Я понял, что, если мне не позволят

говорить то, что я думаю, а тем более, если меня заставят выступать вразрез с моими убеждениями, я буду рисовать все хуже и хуже.

Моя главная работа в послевоенные годы — это ежедневная политическая карикатура в газете «Ланд ог фольк». Немаловажную роль играет и текст к этим рисункам. Я редко приступаю к созданию рисунка, не продумав заранее текста. Материал к карикатурам подбираю во время чтения газет. Прочитав статью, отбрасываю все лишнее, как говорится, выжимаю всю «воду», пока не останется только суть. И тогда делаю рисунок и подпись к нему.

Хотя в годы «холодной войны» политическая сатира и была моей основной работой и зачастую я чувствовал себя юмористом, отбывающим «воинскую повинность», все же каждую неделю я помещал в газете «Ланд ог фольк» юмористическую серию рисунков на общечеловеческие темы. Однако и эти рисунки иногда получали политическую окраску. Многим кажется странным, что художник выступает с политической сатирой и одновременно рисует потешные картинки. Они считают это несовместимым, как будто во мне уживаются два человека. Но я тем не менее один человек. Возможно, что этот один состоит из двух половинок. На мой взгляд, они-то и составляют целое. Я во всяком случае не могу довольствоваться только одной из них. Я не в состоянии заниматься исключительно политическими проблемами, я также люблю посмеяться над смешными сторонами повседневной жизни. Не сомневаюсь, что все люди так устроены.

Контрасты — несовместимые противоречия и разные темпераменты — всегда представляют собой хорошую основу для юмора. Жизненные контрасты могут высечь искры, способные даже разжечь войну. Юморист, тоже высекая искры из контрастов, вызывает у людей улыбку, может быть, смех, но ни в коем случае не слезы и не грохот пушек.

Вообще я никогда не мог понять, почему вызывать смех считается занятием более низменным, чем вызывать слезы. На мой взгляд, как смех, так и слезы дают выход чувствам человека и в основе смеха могут лежать такие же глубокие проблемы, как и в основе слез.

Х Бидструп

KŪRYBINĖS KANČIOS (AUTOPORTRETAS)
МУКИ ТВОРЧЕСТВА (АВТОПОРТРЕТ)

PUOKSTĖ
БУКЕТ

PAVASARIO POŽYMIAI

ПРИЗНАКИ ВЕСНЫ

RITERIS
РЫЦАРЬ

AMURO ISDAIGOS
ПРОДЕЛКИ АМУРА

NUGALĖTOJAS
ПОБЕДИТЕЛЬ

PADEJO
ПОМОГЛА

ATJAUNEJO
ПОМОЛОДЕЛ

SAULES SMŪGIS?
СОЛНЕЧНЫЙ УДАР?

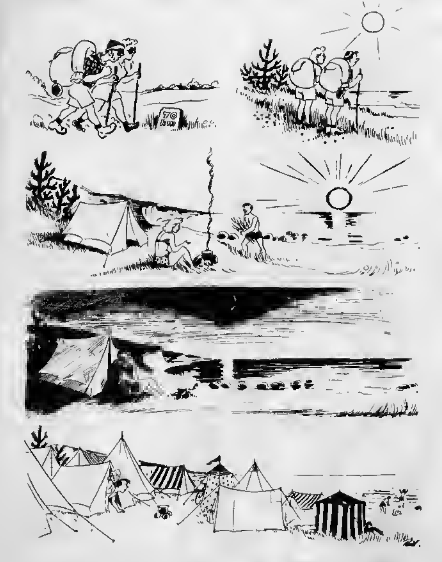
PRASOVE

МИМО

SUMESKERIOJO
ВЫУДИЛ

ISSIRINKO
ВЫБОР СДЕЛАН

NUOŠALI VIETELĖ
УКРОМНОЕ МЕСТЕЧКО

NUGINKLAVO
ОБЕЗОРУЖИЛА

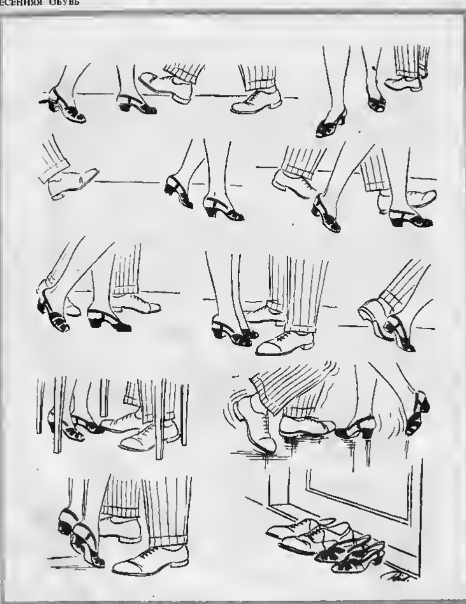

PAGUNDA
ИСКУШЕНИЕ

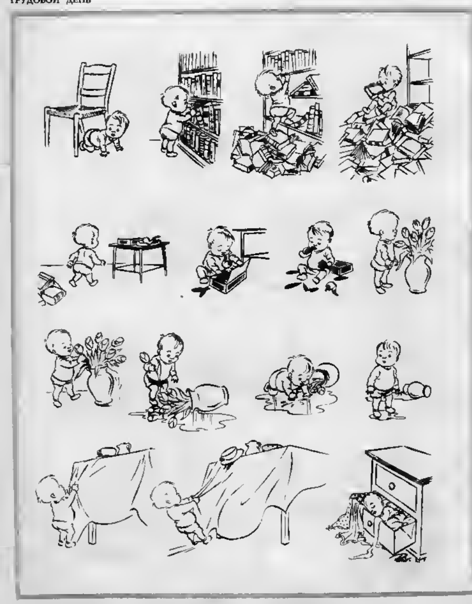
SKĘSTANCIŲJŲ GELBĖJIMAS
СПАСЕНИЕ УТОПАЮЩИХ

STEBUKLAS
ЧУДО

DARBO DIENA
ТРУДОВОЙ ДЕНЬ

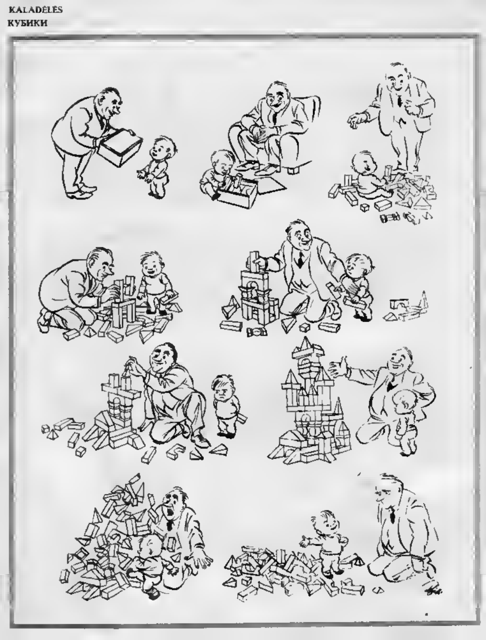
PADĖJĖJAS
ПОМОЩНИК

MURZIUS
ЗАМАРАШКА

KALADĖLĖS
КУБИКИ

DAILININKAS
ХУДОЖНИК

PIETAUJANT
ЗА ОБЕДОМ

MOKESTIS UŽ TAIKĄ
ПЛАТА ЗА МИР

TĖVŲ RŪPESČIAI
РОДИТЕЛЬСКИЕ ЗАБОТЫ

ŠEIMYNINĖ IDILIJA
СЕМЕЙНАЯ ИДИЛЛИЯ

ĮKVĖPĖ
ВДОХНОВИЛ

ZOOLOGIJOS SODE
В ЗООПАРКЕ

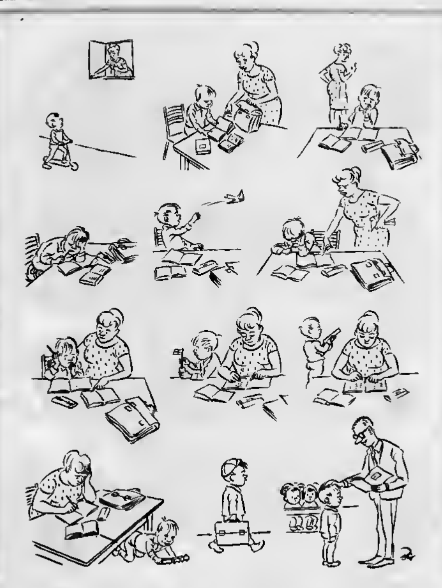
MĖGSTAMI ŽAISLIUKAI
ЛЮБИМЫЕ ИГРУШКИ

BARZDELĖ
БОРОДКА

NAMŲ DARBAS
ДОМАШНЕЕ ЗАДАНИЕ

KNYGA VAIKAMS
ДЕТСКАЯ КНИГА

VISOS GĖLĖS MAMAI
ВСЕ ЦВЕТЫ МАМЕ

2 Kg

PORTRETAS
ПОРТРЕТ

PAVYDAS
РЕВНОСТЬ

MOTERIŠKAS ĮGEIDIS
ЖЕНСКИЕ ПРИЧУДЫ

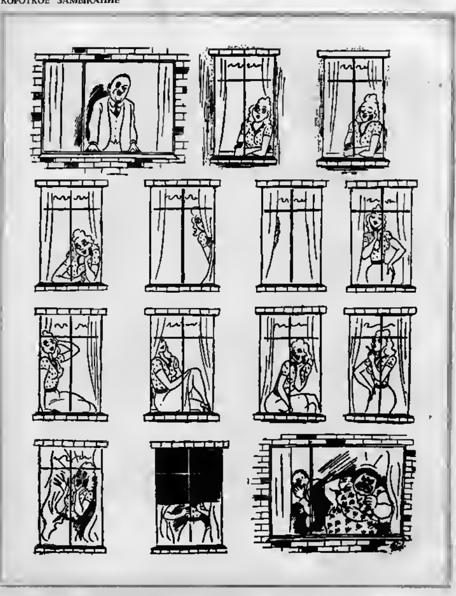

BUTŲ PROBLEMA
ЖИЛИЩНАЯ ПРОБЛЕМА

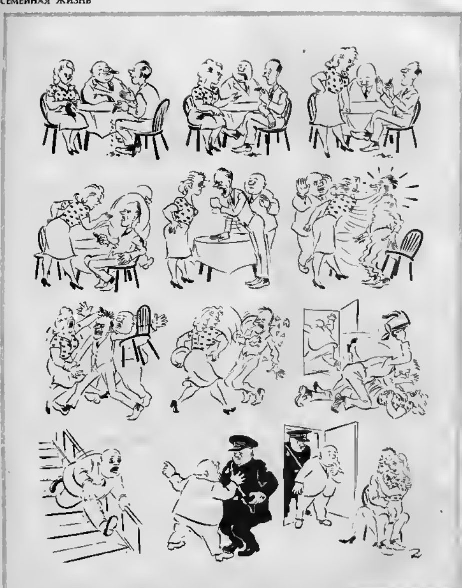
TRUMPAS SUJUNGIMAS
КОРОТКОЕ ЗАМЫКАНИЕ

SVECIAS

ГОСТЬ

ŠEIMYNINIS GYVENIMAS
СЕМЕЙНАЯ ЖИЗНЬ

SVECIAI
ГОСТИ

MUŠTYNĖS
ĄPAKA

NUOTYKIŲ ROMANAS
ДЕТЕКТИВНЫЙ РОМАН

TOSTAS
ТОСТ
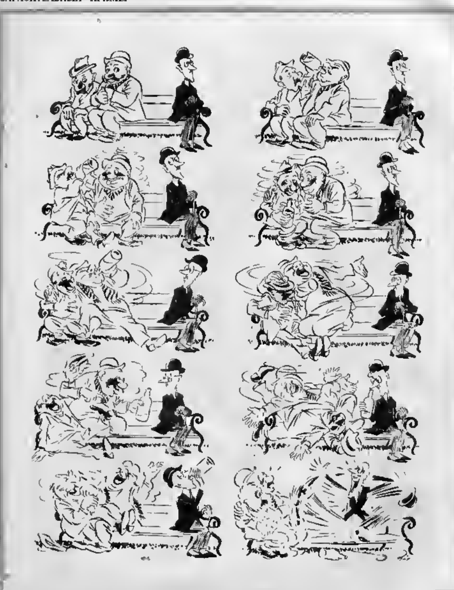

JUOKO BACЦA
БАЦИЛЛА СМЕХА

FOTOKORESPONDENTAS
ФОТОКОРРЕСПОНДЕНТ

ATNESĒ
ДОСТАЛА

UŽKREČIANTIS PAVYZDYS
ЗАРАЗИТЕЛЬНЫЙ ПРИМЕР

ŠUNIŠKA ISTIKIMYBĖ
СОБАЧЬЯ ВЕРНОСТЬ

NESĖKMINGA DIENA
ЧЕРНАЯ ПЯТНИЦА

REKLAMOS VAISIAI
ПЛОДЫ РЕКЛАМЫ

GAMTOS STEBUKLAI
ЧУДЕСА ПРИРОДЫ

AUTOMATAS
АВТОМАТ

VAISTAI NUO PLIKIMO

СРЕДСТВО ОТ ВЫПАДЕНИЯ ВОЛОС

TIESIU TAIKYMU
ПРЯМОЙ НАВОДКОЙ

NAUJAS KOSTIUMAS
НОВЫЙ КОСТЮМ

MESKERIOTOJAS
РЫБОЛОВ

NUO LIKIMO NEPABĖGSI
ОТ СУДЬБЫ НЕ УЙДЕШЬ

SKRYBĖLĖ
ШЛЯПА

APSIRIKIMAS
ОШИБКА

ĮKVĖPIMAS
ВДОХНОВЕНИЕ

PALIKIMO BELAUKIANT
В ОЖИДАНИИ НАСЛЕДСТВА

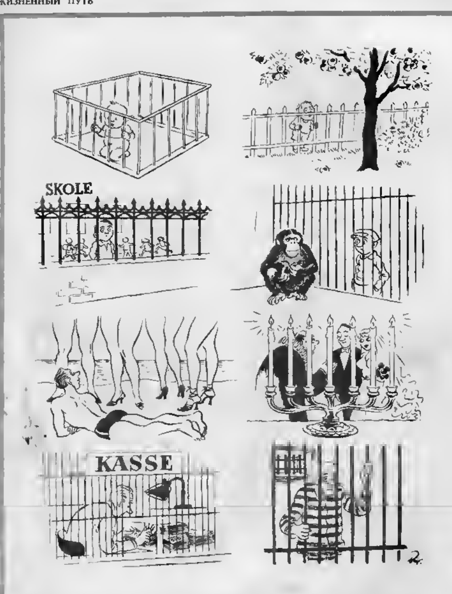
РАМОКА
УРОК

BUMERANGAS
БУМЕРАНГ

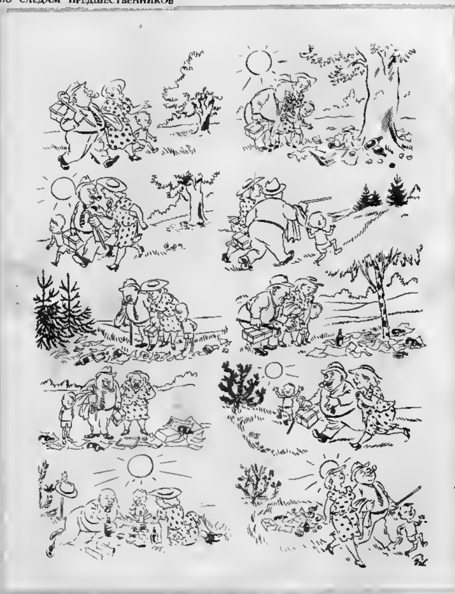
PAVELDĖTOJAI
НАСЛЕДНИКИ

GYVENIMO KELIAS
ЖИЗНЕННЫЙ ПУТЬ

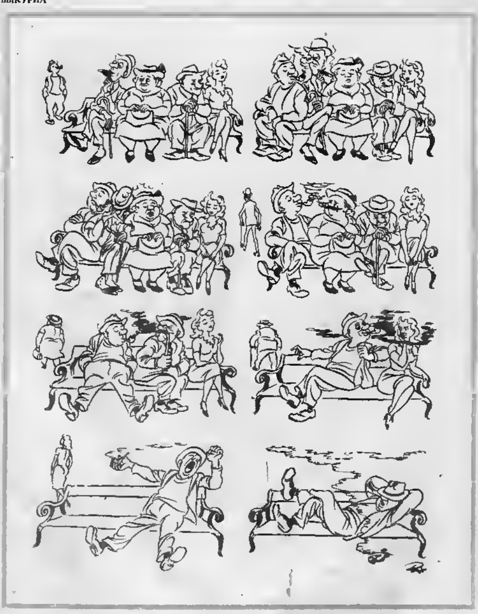

ĮŽEIDIMAS
ОСКОРБЛЕНИЕ

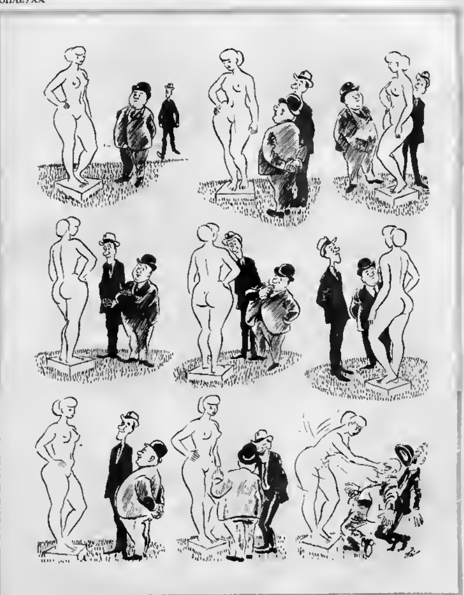

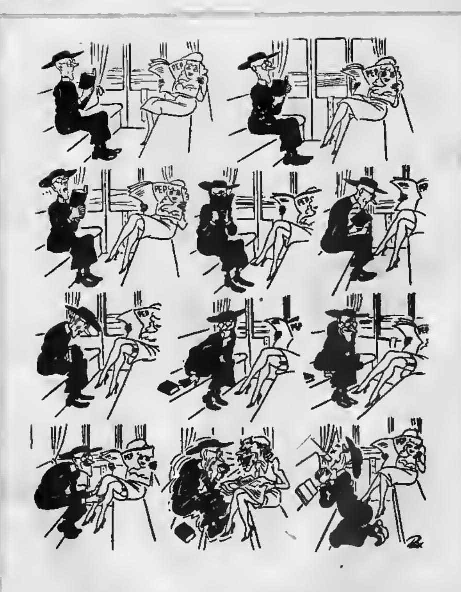
IŠRŪKĖ
ВЫКУРИЛ

ANTAUSIS
ОПЛЕУХА

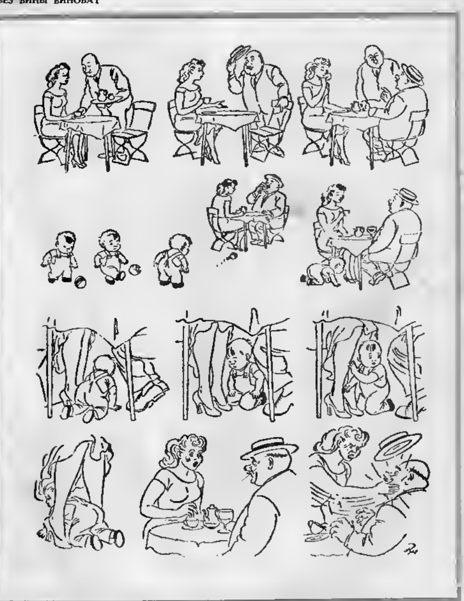

SIJONUOTAS VELNIAS
ЧЕРТ В ЮБКЕ

MASKARADAS
МАСКАРАД

BE KALTĖS KALTAS
БЕЗ ВИНЫ ВИНОВАТ

PATRAUKLUMO PASLAPTIS
СЕКРЕТ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ

BEGEDIS
БЕССТЫДНИК

SIELŲ GELBĖTOJAS
СПАСИТЕЛЬ

PERVARGO
ПЕРЕУТОМИЛАСЬ

KOKS NEPADORUMAS!
КАКАЯ НЕПРИСТОЙНОСТЬ!

IŠSIRUOŠĖ ATOSTOGŲ
СОБРАЛАСЬ В ОТПУСК

PASITRAUKE Į VIENUMĄ
УЕДИНИЛАСЬ

MENO JEGA

СИЛА ИСКУССТВА

POETAS
ПОЭТ

Redakcia

Redakcia

JUMORISTAS
ЮМОРИСТ

NUGALĖTOJAS
ПОБЕДИТЕЛЬ

PASISEKIMAS
УСПЕХ

KOMISIJA
КОМИССИЯ

IŠPŪSTAS AUTORITETAS
ДУТЫЙ АВТОРИТЕТ

GAVO TEISES
ПОЛУЧИЛ ПРАВА

ANT2MOGIS
СВЕРХЧЕЛОВЕК

NIMFA
НИМФА

SENELIO ŠALČIO KALĖDOS
РОЖДЕСТВО ДЕДА МОРОЗА

ORATORIUS
ОРАТОР

MADINGA SUKNELĖ
МОДНОЕ ПЛАТЬЕ

PIRKINYS
ПОКУПКА

DU TURTUOLIAI

ДВА БОГАЧА

SKIRTUMAS
РАЗНИЦА

GERADARIS

БЛАГОДЕТЕЛЬ

LYDERIS
ЛИДЕР

APTAŠKE...
БРЫЗГИ

NETURINT APETITO
ОТСУТСТВИЕ АППЕТИТА

VIENO PRAŠYMO LIKIMAS
СУДЬБА ПРОШЕНИЯ

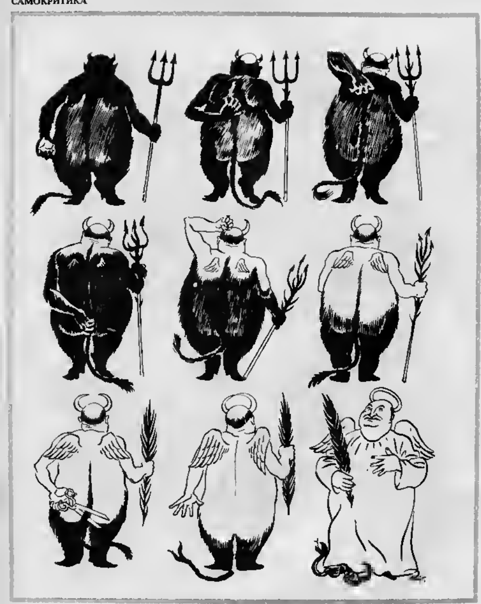
KARJERA
КАРЬЕРА

BIUROKRATIZMO AUKA

ЖЕРТВА БЮРОКРАТИЗМА

SAVIKRITIKA
САМОКРИТИКА

NUGALĖTOJAS, 1951 m.
ПОБЕДИТЕЛЬ, 1951 г.

ATKŪRE, 1962 m.
ВОССОЗДАЛИ, 1962 г.

JURIDINIAI FOKUSAI

ЮРИДИЧЕСКИЕ ФОКУСЫ

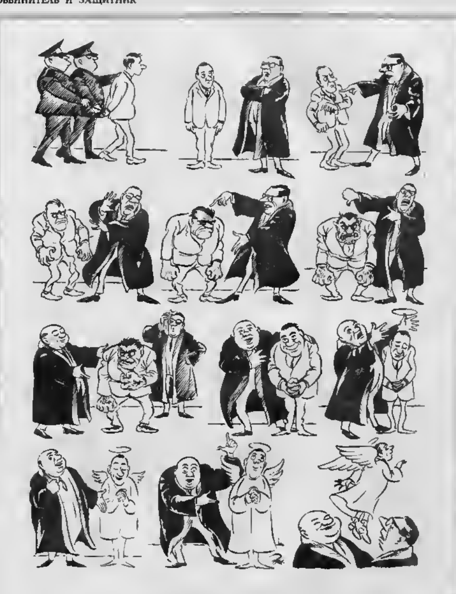

AMERIKONISKAS LYGIATEISISKUMAS
РАВНОПРАВИЕ ПО-АМЕРИКАНСКИ

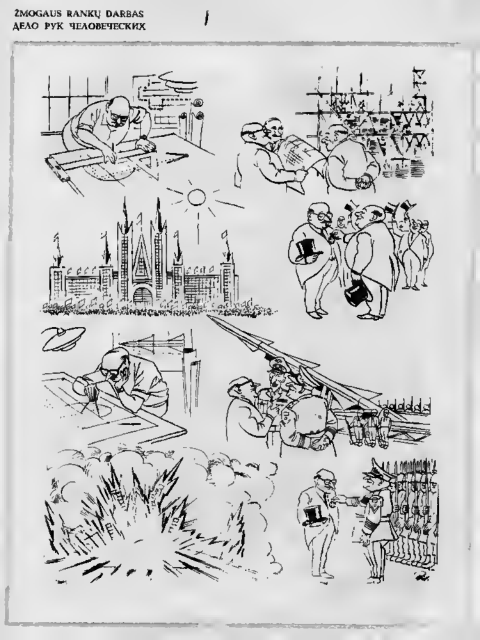
UŽ NUOPELNUS
ПО ЗАСЛУГАМ

KALTINTOJAS IR GYNĖJAS
ОБВИНИТЕЛЬ И ЗАЩИТНИК

AMERIKONIŠKAS ŠEIMOS TĖVAS
АМЕРИКАНСКИЙ ОТЕЦ СЕМЕЙСТВА

ŽMOGAUS RANKŲ DARBAS
ДЕЛО РУК ЧЕЛОВЕЧЕСКИХ

DIDVYRIAI, 1966 m.
ГЕРОЙ, 1966 г.

NESINKIS NAMO!
УБИРАЙСЯ ДОМОЙ!

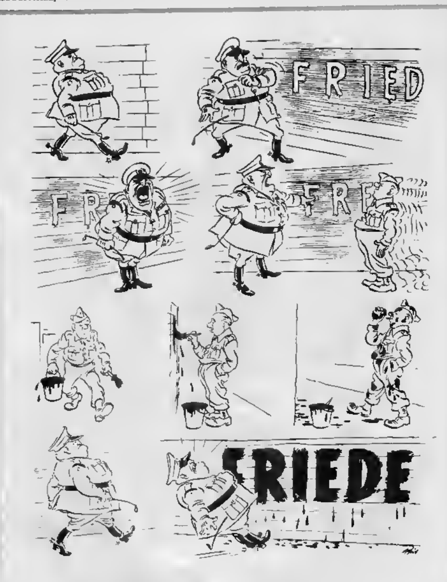
PIRMOJI MOKSLO DIENA
ПЕРВЫЙ ШКОЛЬНЫЙ ДЕНЬ

GRANDINĖS
ОКОВЫ

NAUJOKAS IR PULKININKAS
НОВОБРАНЕЦ И ПОЛКОВНИК

KIEKVIENAM SAVO
КАЖДОМУ СВОЕ

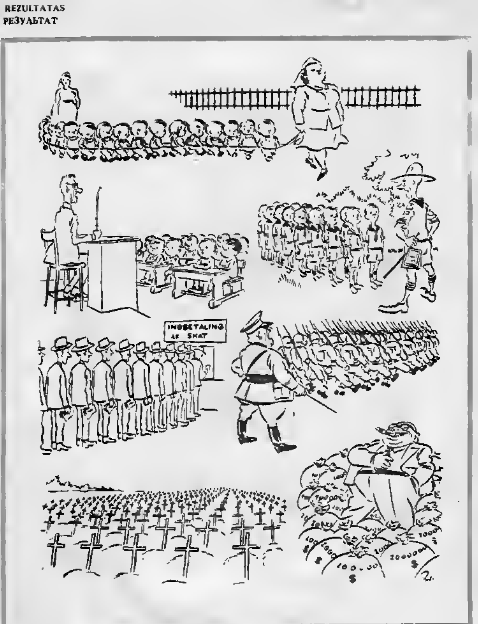
PAVĖŽĖJO
ПРОКАТИЛ

MAIŠTAS
БУНТ

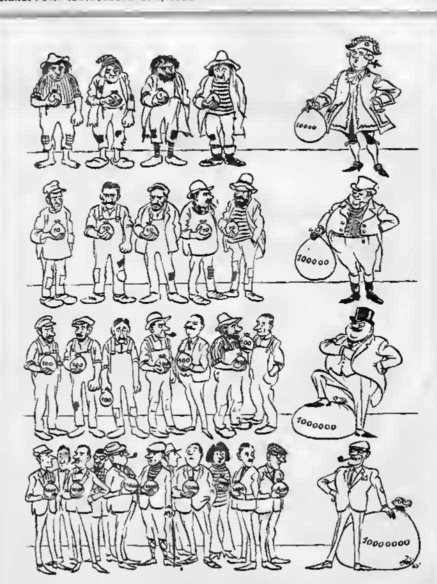

REZULTATAS
РЕЗУЛЬТАТ

KLASINĖS VISUOMENĖS METAMORFOZĖ

МЕТАМОРФОЗА КЛАССОВОГО ОБЩЕСТВА

H. BIDSTRUPAS
TARYBŲ LIETUVOJE

◆

Х. БИДСТРУП
В СОВЕТСКОЙ ЛИТВЕ

Įžymus danų karikatūristas Herlufas Bidstrupas 1970 metais viešėjo Tarybų Lietuvoje, ilsėjosi Palangos kurorte. Dailininkas tuo metu nuoširdžiai pasveikino „Šluotos" skaitytojus, palikdamas autošaržą ir sveikinimo teksto faksimilę, kuriuos ir spausdiname.

Знаменитый датский карикатурист Херлуф Бидструп в 1970 году гостил в Советской Литве, отдыхал в Паланге. Художник сердечно поздравил читателей журнала «Шлуота», оставил им автошарж и факсимиле поздравительного текста, которые и печатаем.

1970 metų viešnagė Lietuvos Tarybų Socialistinėje Respublikoje mums labai pavyko. Tuo metu Vilniuje vyko respublikos trisdešimtmečio jubiliejiniai renginiai. Žmonai, sūnui ir man didžiulį įspūdį paliko milžiniška liaudies dainų ir šokių šventė ir kitą dieną vykusios spalvingos, nacionaliniais kostiumais pasipuošusių šventės dalyvių eitynės miesto gatvėmis. Vakare klausėmės liaudies dainų koncerto, kurį atliko dešimtys tūkstančių dainininkų. Choristai galynėjosi su griaustiniu, kuris negailestingai bildėjo, nesiskaitydamas su dainos melodija ir ritmu. Tačiau ir pliaupiantis lietus neatvėsino publikos entuziazmo. Kitą dieną, saulėtą, stadione grožėjomės įspūdinga švente. Nuostabiai puikiai ir tiksliai šoko daugiatūkstantinė šokėjų masė. Tokio imponuojančio liaudies šokių atlikimo niekad nebuvome regėję. Gaila, kad mano užrašų knygelė buvo per maža šiam vaizdui užfiksuoti, todėl šventės įspūdžius tegaliu perteikti, nupiešdamas kelias šokėjų poras.

Mums buvo sudarytos galimybės aplankyti įvairias Vilniaus vietas. Grožėjomės senais pastatais ir gėrėjomės puikiais naujais miesto rajonais. Kaip dailininkas, labai susidomėjau nauju Dailininkų sąjungos Parodų paviljonu. Labai norėčiau, kad Danijos dailininkai irgi turėtų panašų pastatą. Tačiau abejoju, ar lemta tokiai svajonei išsipildyti, nes Danijos gyvenime tvirtai tebešeimininkauja kapitalistai.

Parodų patalpose Kauno katedroje žiūrėjome senus ir šiuolaikinius vitražistų darbus. Tai puikūs šiuolaikiniai Europos meno pavyz-

džiai — imponuojantys ir didingai gražūs. Kaune matėme ir Čiurlionio darbus jo vardo muziejuje, klausėmės Čiurlionio muzikos dailininko ir kompozitoriaus gimtinėje-memorialiniame namelyje Druskininkuose. Tai savotiškas, neprilygstamas dailininkas. Čiurlionio paveikslai muzikalūs, kaip ir jo muzika vaizdinga.

Kai viešėjome Lietuvoje, deja, negalima buvo pasidžiaugti orais. Lietuvos gamtinės sąlygos per daug panašios į Danijos, ir jos kliudė daug piešti.

Puikiai praleidome dienas prie Baltijos jūros, Palangoje. Šiame puikiame kurorte pokario metais pastatyta daug naujų modernių pastatų, kurie gražiai įkomponuoti, visiškai nepažeidžiant gamtos idilijos.

Giedromis dienomis tūkstančiai poilsiautojų šildosi saulutėje, žaidžia įvairius žaidimus su kamuoliais ir maudosi gaivinančiose jūros bangose arba stato pilis iš drėgno smėlio. Ir stato gana virtuoziškai.

Gintaro muziejuje mums susidarė įspūdis, kad didžioji dalis viso pasaulio gintaro yra Lietuvos pakrantėje. Debesuotą dieną muziejus pilnas lankytojų. Užklupti liūties, mes taip pat ieškojome prieglobsčio šiame puikiame ir svetingame muziejuje, apžiūrėjome gintare sustingusius „priešistorinius" vabzdžius.

Kai orai pabiuro, ir nebegalėjome džiaugtis sūriu jūros vandeniu, nuostabioje gydykloje Druskininkuose mūsų laukė pirtis, kaskados ir mineralinis vanduo.

Lietuva — puiki šalis. Mums imponavo aukštos kopos Lietuvos Sacharoje — Neringoje, sena Trakų pilis, dvelkianti viduramžių romantika. Kiek liūdniau nuteikė griuvėsiai. Jie — nebylūs liudytojai, kokius pėdsakus antrojo pasaulinio karo metu paliko fašistai. Vienoje buvusių koncentracijos stovyklų įrengtas muziejus. Jis primena lankytojams drąsius žmones, kurie aukojo gyvybę, kad ateinančios kartos gyventų laisvos.

Mes aplankėme Rūdninkų girią, kurioje karo metais slapstėsi partizanai, kovojantys su fašistais. Fašistiniai barbarai negailestingai keršijo aplinkinių kaimų taikiems gyventojams.

Didelį įspūdį padarė Pirčiupiuose pastatytas paminklas nužudytų kaimo gyventojų atminimui. Mes gyvename šalyje, kuri taip pat yra prie Baltijos. Antrojo pasaulinio karo metu Danija taip pat buvo okupuota to paties priešo, o dabar priklauso NATO ir pavaldi seniems Hitlerio karininkams. Taigi ir mes turime padaryti viską, kad sutrukdytume revanšistams įgyvendinti savo planus.

Lietuvos Tarybų Socialistinėje Respublikoje mus priėmė labai svetingai. Įsigijome daug gerų ir nuoširdžių bičiulių, pamatėme, kokiais milžiniškais tempais vystosi šalis, ir tikimės, kad toliau jie vis spartės taikioje sandraugoje su savo kaimynais prie Baltijos jūros.

Herlufas Bidstrupas

Наше посещение Литовской Советской Социалистической Республики летом 1970 года было весьма интересным. В это время в Вильнюсе проходила подготовка к празднованию юбилея — тридцатилетия Республики. У моей жены, сына и у меня самого осталось огромное впечатление от грандиозного праздника народной песни и танца и состоявшегося на второй день шествия по улицам колонн участников праздника в красочных национальных костюмах. Вечером мы прослушали концерт народной песни в исполнении десятков тысяч певцов. Мощные раскаты грома и проливной дождь не могли погасить энтузиазм насквозь промокших зрителей. На другой, солнечный, день нам посчастливилось наблюдать грандиозный праздник танца на стадионе. Удивительно красиво и ритмично танцевала многотысячная масса танцоров. Такого захватывающего зрелища мы еще никогда не видели.

Остается лишь сожалеть, что моя записная книжка была слишком маленькой, чтобы зафиксировать все это. Я смог изобразить лишь несколько пар танцоров.

Нам была предоставлена возможность посетить различные уголки Вильнюса. Мы любовались старинными строениями и восторгались прекрасной планировкой вновь выросших кварталов города. Как художника, меня очень заинтересовал новый выставочный павильон Союза художников. Очень хотелось бы, чтобы художники Дании хоть когда-нибудь смогли иметь подобное сооружение. Однако приходится сомневаться в осуществлении такой мечты, так как капиталистическая система твердо завладела жизнью Дании.

В другом выставочном павильоне, в помещении Кафедрального собора в Каунасе, мы ознакомились с работами старейших и современных витражистов. Впечатляюще, величественно, красиво. Эти работы, без сомнения, можно отнести к лучшим произведениям искусства в современной Европе. В Каунасе мы побывали также в музее Чюрлёниса, а затем в Друскининкай, на родине художника и композитора, в мемориальном домике мы слушали музыку Чюрлениса. Произведения Чюрлёниса-художника так же музыкальны, как образна его музыка.

Во время нашего пребывания в Литве, увы, нельзя было порадоваться хорошей погоде. Природные условия Литвы весьма схожи с датскими. Частые дожди были одной из причин того, почему я во время нашего визита не мог много рисовать.

Мы прекрасно провели время в Паланге, у Балтийского моря. В послевоенное время здесь построено много новых современных зданий, которые красиво вписываются в окружающий ландшафт, не нарушая природной идиллии.

Как только выдавался солнечный день — тысячи отдыхающих купались в живительных морских волнах, играли в различные игры или строили замки из сырого песка. Думается, что есть особый, литовский, стиль сооружения этих замков, выполняемых молодыми людьми с особой сноровкой и виртуозностью. Когда мы посетили Музей янтаря, у нас создалось впечатление, что преобладающее большинство мировых запасов «солнечного камня» находится на побережье Литвы. В ненастные дни в этом прекрасном и гостеприимном музее особенно многолюдно. Застигнутые дождем, мы также нашли в нем укрытие, ознакомились с богатой коллекцией, с любопытством рассматривали кусочки янтаря с законсервированными в них насекомыми «доисторических» времен.

Лишенные в ненастную погоду возможности наслаждаться прохладой морской соленой воды, мы с успехом компенсировали эту потерю в замечательной здравнице, в Друскининкай, где купались сначала в бане, а затем в каскадном бассейне, после чего промывали желудки минеральной водой.

Литва — прекрасная страна. Высокие песчаные дюны Неринги, своеобразной Литовской Сахары, завораживали нас. Старый Тракайский замок среди безмолвия озер напоминал романтику четырнадцатого века.

Удручающее впечатление произвели еще кое-где сохранившиеся руины, свидетельствующие о злодеяниях фашистов во время второй мировой войны. В одном из бывших концентрационных лагерей, где томились узники, открыт музей. Он напоминает посетителям о смелых, самоотверженных людях, не жалевших своей жизни ради свободы будущих поколений.

Мы посетили Рудникскую пущу, где во время войны скрывались партизаны. С этой базы они нападали на фашистских бандитов. Враг безжалостно мстил, глумясь над мирными жителями окрестных деревень. Глубокое впечатление на нас произвел воздвигнутый в Пирчюпяй памятник заживо сожженным жителям селения.

Живя в расположенной на противоположном побережье Балтики стране, которая во время второй мировой войны была оккупирована тем же врагом, а ныне входит в блок НАТО, где хозяйничают бывшие гитлеровские офицеры, мы должны делать все, что в наших силах, чтобы помешать реваншистам осуществить свои планы.

Литовская Советская Социалистическая Республика приняла нас с большим гостеприимством. Мы приобрели много хороших, сердечных друзей. Мы увидели гигантские темпы развития республики и верим, что она и впредь будет развиваться в мирном содружестве со своими соседями по Балтийскому морю.

Херлуф Бидструп.

Nuostabūs buvo liaudies šokiai Vilniaus stadione. Septyniasdešimties metų šokėjai šoko lygiai taip pat lengvai, kaip ir dvylikamečiai pionieriai*

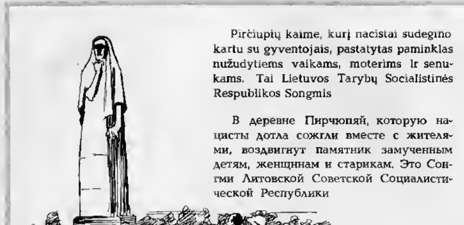
Впечатляющие народные танцы на Вильнюсском стадионе исполняются с большим задором. Семидесятилетние танцуют почти так же легко, как и двенадцатилетние пионеры

Po įtempto šokio stadione labai pravartu pailsėti ir atsivėsinti ledais

После стремительного танца на стадионе очень кстати дать отдых ногам и охладиться мороженым

Pirčiupių kaime, kurį nacistai sudegino kartu su gyventojais, pastatytas paminklas nužudytiems vaikams, moterims ir senukams. Tai Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Songmis

В деревне Пирчюпяй, которую нацисты дотла сожгли вместе с жителями, воздвигнут памятник замученным детям, женщинам и старикам. Это Сонгми Литовской Советской Социалистической Республики

Komunistų partija organizavo pasipriešinimo judėjimą Lietuvoje ir rėmė Tarybinės Armijos veiksmus iki pat išvadavimo 1945 metais. Rūdninkų girioje yra viena iš partizanų bazių, iš kur buvo vadovaujama išsilaisvinimo kovai

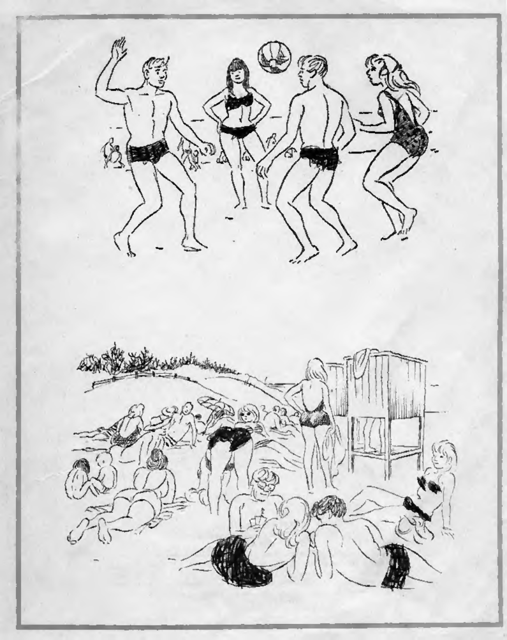
Во время войны Коммунистическая партия Литвы организовала движение сопротивления фашистам и поддерживала действия Советской Армии до полного изгнания врага и освобождения родины в 1945 году. В Руднинкской пуще сохранена одна из партизанских баз, откуда велось руководство освободительной борьбой

Tūkstančiai poilsiautojų džiaugiasi saulės, smėlio ir sūraus vandens malonumais Baltijos jūros pakrantėje. Daugelis mėgsta statyti pilis iš drėgno smėlio lietuvišku stiliumi, kuris ryškus didelių ir mažųjų piliečių darbuose

Тысячи отдыхающих наслаждаются солнцем, пляжем и соленой водой на замечательном побережье Балтийского моря. Многие любят строить замки из сырого песка в особом, литовском, стиле

ХЕРЛУФ БИДСТРУП
Издание Союза журналистов Литовской ССР
1974 г.

Duota rinkti 1973.IX.17. Pasirašyta spausdinti 1974.II.6. LV 00747. Formatas $70 \times 100^1/_{16}$. — 10 sp. lankų. Tiražas 50.000 egz. Kaina 1 rub. 56 kap.

Spaudė V. Kapsuko-Mickevičiaus spaustuvė Kaune, Lenino pr. Nr. 23.
Užsakymo Nr. 1186

Kaina 1 rb 56 kp